

ОПТИМІЗАЦІЯ БЕЗПОШУКОВОГО ЦИФРОВОГО МЕТОДУ КОРЕЛЯЦІЙНО-ІНТЕРФЕРОМЕТРИЧНОГО ПЕЛЕНГУВАННЯ З ПОДВІЙНИМ КОРЕЛЯЦІЙНИМ ОБРОБЛЕННЯМ ТА ЦИКЛІЧНОЮ МОДЕЛЛЮ ЧАСТОТНОГО ЗСУВУ

Типовими умовами роботи засобів пеленгування у складі сучасних систем радіомоніторингу є складна електромагнітна обстановка (ЕМО), що динамічно змінюється. Перспективним напрямком реалізації радіопеленгування для вказаних умов є використання цифрових кореляційно-інтерферометричних радіопеленгаторів, у тому числі безпошукових, що забезпечують широкий робочий частотний діапазон, стійкість до завад, зумовлених багатопроменевим прийманням, високу чутливість та точність.

Ефективність засобів пеленгування суттєво залежить від співвідношення їх параметрів, у тому числі швидкодії, точності, завадостійкості та апаратурних витрат (вартості). Тому дослідження і оптимізація цифрових кореляційно-інтерферометричних радіопеленгаторів та забезпечення можливості їх адаптації до умов складної ЕМО є актуальною науковою задачею.

Виконано оптимізацію безпошукового цифрового методу спектрального кореляційно-інтерферометричного радіопеленгування з подвійним кореляційним обробленням.

Показано, що похибка пеленгування визначається співвідношенням похибки оцінки $\hat{r}_3$ та величини антенної бази d . Як основний показник точності пеленгування доцільно використовувати дисперсію σ_θ^2 похибки оцінки напрямку на ДРВ, яка визначається для досліджуваного методу пеленгування згідно з рівнянням:

$$\sigma_\theta^2 = \frac{2\pi \cdot c^2}{q_{ex}^2 \cdot \Delta\omega_{3C}^2 \cdot \Delta\omega_a \cdot T_a \cdot K_w \cdot d^2 \cdot \sin^2 \theta}, \quad (1)$$

де q_{ex} – відношення сигнал/шум на вході пеленгаційних каналів АР;

$\Delta\omega_a$ – ширина смуги аналізу при подвійному кореляційному обробленні;

K_w – коефіцієнт шуму вагової функції «вікна» цифрового спектрального аналізу.

Загальні умови оптимізації визначено наступним чином:

$$\sigma_\theta^2 = \min. \quad (2)$$

Для реалізації оптимізації методу, що розглядається, визначено вид цільової функції та функцій зв'язку. Для цього виконано аналіз особливостей реалізації методу пеленгування, що оптимізується.

Визначено рівняння оптимізації (вид цільової функції $F(\Delta\omega_{3C})$ і критерій оптимальності) для циклічної моделі наступним чином:

$$F_2(\Delta\omega_{3C}) = \Delta\omega_{3C} \cdot (\Delta\omega_S - \Delta\omega_{3C})^2 + (\Delta\omega_S - \Delta\omega_{3C}) \cdot \Delta\omega_{3C}^2 = \max. \quad (3)$$

Розв'язком рівняння (3) є оптимальне значення $\Delta\omega_{3C.op2}$ перетворювального частотного зсуву, тобто:

$$\Delta\omega_{3C.op2} = \arg \max \{F_2(\Delta\omega_{3C})\}. \quad (4)$$

Задачу оптимізації вирішено з використанням скалярного методу та похідних цільової функції $F_2(\Delta\omega_{3C})$. Для цього оптимальне значення $\Delta\omega_{3C.op2}$ частотного перетворювального зсуву визначено як розв'язок відповідного диференційного рівняння:

$$\Delta\omega_{3C.op2} = \arg \left\{ \frac{dF_2(\Delta\omega_{3C})}{d\Delta\omega_{3C}} = 0 \right\}. \quad (5)$$

З урахуванням рівнянь (3) рівняння (5) матиме вигляд:

$$\frac{dF_2(\Delta\omega_{3C})}{d\Delta\omega_{3C}} = \Delta\omega_S^2 - 2 \cdot \Delta\omega_S \cdot \Delta\omega_{3C} = 0. \quad (6)$$

Коренем рівняння (6), що задовольняє умовам задачі оптимізації, є наступне відповідне значення $\Delta\omega_{3C}$ частотного перетворювального зсуву:

$$|\Delta\omega_{3C.op2}| = \Delta\omega_S / 2. \quad (7)$$

Визначимо тип екстремуму цільової функції $F_2(\Delta\omega_{3C})$ шляхом оцінки знака другої похідної в точці екстремуму:

$$\frac{d^2 F_2(\Delta\omega_{3C})}{d\Delta\omega_{3C}^2} = -2 \cdot \Delta\omega_S \Big|_{\Delta\omega_{3C} = \Delta\omega_S / 2} < 0. \quad (8)$$

Аналіз співвідношень (8) показує, що отриманий розв'язок рівняння оптимізації відповідає глобальному умовному екстремуму цільової функції $F_2(\Delta\omega_{3C})$ типу $\max$. Для оцінки достовірності отриманих результатів оптимізації виконаємо аналіз поведінки цільової функції $F_2(|\Delta\omega_{3C}|)$ визначеної рівнянням (3) з використанням програмного пакету MathCad. Таким чином, поставлена задача оптимізації вирішена.

Проведено програмне моделювання роботи пеленгатора та досліджена його точність згідно досліджуваного безпошукового алгоритму пеленгування з циклічною моделлю частотного перетворювального зсуву за допомогою розробленої програмної моделі в середовищі MathCad.

На рисунку 1 наведено результати моделювання для циклічної моделі, ряд 1 – для зсуву $\Delta\omega_{3C} = 0,5 \cdot \Delta\omega_S$; ряд 2 – для зсуву $\Delta\omega_{3C} = \Delta\omega_S / 3$; ряд 3 – для зсуву $\Delta\omega_{3C} = 2 \cdot \Delta\omega_S / 3$.

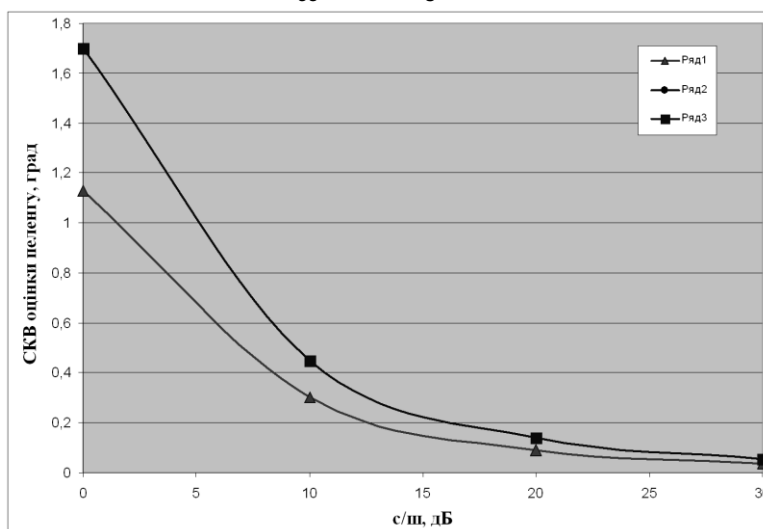

Рис. 1. Сімейство залежностей СКВ σ_θ оцінки пеленгу від відношення сигнал/шум при різних значеннях $\Delta\omega_{3C}$ частотного перетворювального зсуву

Аналіз результатів моделювання на рис. 1 показує, що похибка σ_θ пеленгування при використанні алгоритму з подвійним кореляційним обробленням суттєво залежить від значення $\Delta\omega_{3C}$ частотного перетворювального зсуву. При цьому мінімальне значення СКВ оцінки пеленгу забезпечується при виборі зсуву $\Delta\omega_{3C} = 0,5 \cdot \Delta\omega_S$. При використанні інших значень $\Delta\omega_{3C}$ частотного перетворювального зсуву, наприклад, більшого $\Delta\omega_{3C} = 2 \cdot \Delta\omega_S / 3$, або меншого $\Delta\omega_{3C} = \Delta\omega_S / 3$, похибка пеленгування суттєво до 50% збільшується. Також абсолютні значення СКВ оцінки пеленгу суттєво залежать від відношення q_{ex} сигнал/шум на вході пеленгаційних каналів АР і за квадратично-гіперболічною залежністю зменшуються при зменшенні рівня N власних шумів пеленгатора чи збільшенні потужності випромінювання $S(t)$, що пеленгується. При цьому для оптимального значення $\Delta\omega_{3C.opt}$ частотного перетворювального зсуву при відношенні сигнал/шум $q_{ex} \in [0;30]$ дБ СКВ оцінки пеленгу для заданих початкових умов моделювання становить $\sigma_\theta \in [1,13;0,036]^\circ$ відповідно.